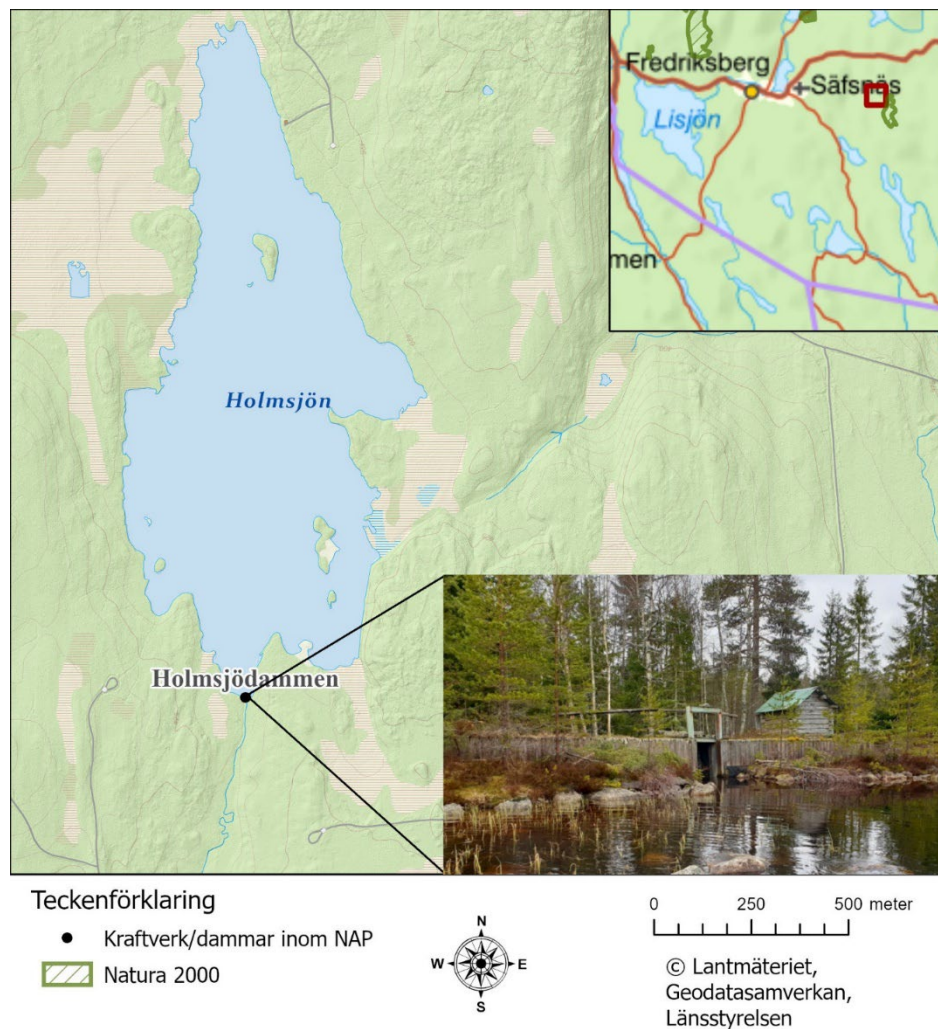

Holmsjödammen

Figur 1: Karta över anläggning.

Verksamhetsutövaren har meddelat att de vill avveckla verksamheten och ansöka om tillstånd för att riva ut dammanläggningen och återställa sjöutloppet och det område som påverkats av verksamheten.

Sammanfattning av åtgärdsbehov

- Utrivning av dammanläggning
- Återskapande av Holmsjöns sjöutlopp
- Biotopvård i naturfåran i anslutning till dammanläggningen

Behov av åtgärder för att nå största möjliga miljönytta

Holmsjödammen ligger i Holmsjöns utlopp. Sjön ingår i vattendragsvattenförekomsten Holmsjöbäcken (WA93063060).

Vattenförekomsten Holmsjön/Holmsjöbäcken bedöms uppvisa otillfredsställande status ekologisk status. Det är bedömningen av fisk som varit utslagsgivande för bedömningen, bland annat med de hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna som stöd. Det finns även en försurningsproblematik i vattendraget. Miljökvalitetsnormen för båda vattenförekomster är god ekologisk status med tidsundantag till 2033.

Det största naturvärdet i Holmsjön/Holmsjöbäcken består i att det saknar gädda. Det förhållandet upprätthålls genom att Holmsjöbäcken har ett flertal naturliga vandringshinder i den mellersta delen. Naturligt gäddfria sjöar av Holmsjöns storlek är idag ovanliga utanför fjällkedjan. Gäddfria miljöer ger förutsättningar för bland annat sjölevande öring, som annars inte är möjliga annat än i stora och djupa sjöar.

Nuvarande verksamhet innebär vandringshinder för fisk. Hydrologisk påverkan från regleringen har inte kunnat bedömas då underlagsdata saknas helt.

Huvudmålsättning för att nå miljökvalitetsnormen för Holmsjön/Holmsjöbäcken är att återställa konnektiviteten så att återetablering av öring till Holmsjön möjliggörs.

Fiskvandring och målarter

Holmsjön saknar permanenta tillflöden och sjöns öring var nedströmslekande, men efter dämningen av Holmsjön har öring försvunnit från sjön. I dag förekommer endast abborre och inplanterad röding i Holmsjön. En återetablering av öring i Holmsjön skulle inte bara möjliggöra att återställa öringbeståndet i sjön utan även ge högre tätheter i vattendraget nedströms och bidra till ett för öringen förbättrat konkurrensförhållande gentemot den främmande arten bäckröding som förekommer i Holmsjöbäcken.

Behov av biotopvårdande åtgärder

Sannolikt har vattendraget i anslutning till dammläget rensats i samband med att dammen anlades. Därför behöver troligen biotopvårdande åtgärder genomföras i detta område.

Behov av uppföljning och kontroll

Resultatet av åtgärderna behöver följas upp och dokumenteras.

Nedan visas exempel på behovet av uppföljning och kontroll:

- Avläsning och dokumentation av vattennivåer under några år för att säkerställa genomförda åtgärder.
- Uppföljning av effekten av utförd biotopvård.
- Analys av resultatet av uppföljning och kontroll.

Konsekvenser för kraftproduktionen och effektiv tillgång till vattenkraftsel

Enligt Havs- och vattenmyndighetens vägledning om samverkan inför prövning enligt nationella planen är det tänkt att verksamhetsutövaren ska analysera om föreslagna miljöanpassningar är möjliga att genomföra. Verksamhetsutövaren ges möjlighet att beskriva vilka konsekvenser Länsstyrelsens åtgärdsförslag skulle medföra vid varje enskild anläggning. Verksamhetsutövaren ska i detta sammanhang bidra med analys av hur föreslagna miljöanpassningar påverkar elproduktion och reglerförmåga.

Eftersom verksamhetsutövaren har meddelat att de vill avveckla verksamheten och riva ut Holmsjödammen presenteras inte några konsekvenser för kraftproduktion och en effektiv tillgång till vattenkraftsel. Vilket även verksamhetsutövaren beskrivit nedan under rubriken "Verksamhetsutövaren förslag".

Hänsyn och konsekvenser för kulturmiljön

Vid Holmsjön har vi ingen kännedom om att det funnits någon verksamhet före 1900-talet. I området har det funnits finnmarksbebyggelse sedan 1600-talet som kan ha nyttjat sjön. Vid dammen är en dammvaktarkoja där årtal 1918 förekommer, vilket indikerar att dammen troligen funnits på platsen sedan detta år. Området i direkt anslutning till anläggningen bedöms ha ett visst kulturhistoriskt värde och låg känslighet.

Det är verksamhetsutövarens ansvar att ta reda på vilka värdefulla kulturmiljöer som finns och vad som finns kvar på platsen. Det är viktigt att val av åtgärder bedöms utifrån den skadliga effekt den kan ha på en kulturmiljö, där strukturer och värden inte nödvändigtvis ska tas bort och där påverkan på omgivningen, miljön i stort, minimeras.

Hänsyn ska tas där det finns spår av äldre verksamhet oavsett planerad åtgärd, likaså vid eventuella biotopvårdande åtgärder i vattendraget. För allmänt gällande hänsyn och konsekvenser för kulturmiljön, se vidare under det inledande dokumentet Sikforsån.

I samband med NAP har det tagits fram ett grundläggande kunskaps- och planeringsunderlag rörande kulturmiljö. Dokumentet kan hittas på följande länk:

[Dammar i Dalarnas län - Sikforsåns avrinningsområde - Holmsjön, Säfsnäs socken, Ludvika kommun | Länsstyrelsen Dalarna \(lansstyrelsen.se\)](https://lansstyrelsen.se/dalarna/om-lansstyrelsen/planering-och-utveckling/dammar-i-dalarnas-lan-sikforsans-avrinningsomrade-holmsjon-saifsnas-socken-ludvika-kommun)

Figur 2: Karta över kulturlämningar vid Holmsjön

Konsekvenser för övriga intressen

Denna punkt kan fyllas på med information som kommer in till Länsstyrelsen under analysfasen.

Det finns ett fritidshus vid sjön. Framför allt grävda brunnar kan påverkas vid utrivning. Därför rekommenderas provsänkning för att upptäcka och förebygga problem. Ägare till brunnar ska lokaliseras och informeras. Kontroll samt provtagning av brunnar bör ske före och efter utrivning. Likvärdig vattenförsörjning bör ordnas om problem uppstår.

Verksamhetsutövarens förslag

Nedan beskriver verksamhetsutövaren med egna ord sin nuvarande inriktning och bedömda produktionsförluster.

Bakgrund

Holmsjön uppvisar avvikelser i hydromorfologin och regleringen påverkar flöden i den nedströms belägna Homsjöbäcken, men sjön bedöms inte uppvisa en väsentligt förändrad karaktär.

På kartan från 1769 har sjön i närapå identisk planform som idag men ingen damm syns i utloppet. Magasinet är ett av de mindre i prövningsgruppen och står för cirka 1 % av den totala reglervolymen i prövningsgruppen.

Magasinet har liten betydelse för att snabbt fylla på Hösjön och Gällingens magasin. Vid anläggandet av en fiskväg samt en anpassning för en mer naturlig hydrologi befaras nyttan av regleringen minska betydligt samtidigt som kostnader för tillsyn och skötsel ökar.

Nuvarande inriktning

Mot bakgrund av en betydande minskning av reglernyttan vid en miljöanpassning av anläggningen så avser verksamhetsutövaren att avveckla anläggningen och riva ut dammen.

Tillsammans med en avveckling föreslås ett naturligt utlopp ur sjön anläggas vid reglerdammens ställe och viss biotopvård genomförs. Åtgärderna skulle innebära en naturlig flödes- och vattenståndsregim samt fria passageförhållanden för fisk. Medelvattenståndet förväntas bli relativt oförändrat. Vattenståndsregimen kommer bli beroende av utloppets naturliga utformning samt möjligheterna att efterlikna referensförhållandet.

Åtgärder bedöms kunna utföras utan någon betydande problematik då nuvarande damm och omgivning låg känslighet för åtgärder.

Bedömda produktionsförluster

Produktionsförluster har inte beräknats då anläggningen utgör ett reglermagasin och inte en produktionsenhet. Däremot kan man konstatera att en reglervolym motsvarande 1,2 miljoner kubikmeter uteblir, tillsammans med vissa möjligheter att vid behov snabbt återfylla Gällingens magasin. Reglervolymen som går förlorad är en mindre del sett till total reglervolym i prövningsgruppen, men

tillsammans med övriga reglerdammar som föreslås avvecklas blir den totala mängden förlorad reglervolym ändå betydande. Avveckling föreslås ändå genomföras eftersom reglerdammarnas nytta till stor del försvinner vid anläggandet av fiskvägar.

UTKAST